

Nowa Wieś_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Trzcianka	
Miejscowość	Nowa Wieś	

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	3.06.2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatorki
Czas trwania	1:14:04	Forma i wielkość	nagranie audio; 17,2 MB
Przeprowadzający	M.S.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
046_TRZ_NW	K	77 lat	brak	

Informacje etnograficzne		
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)	
I. Toponomastyka i etnonimy		
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Brak informacji.	
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Nie, nie, to już jest, nie. Jedna jest wieś i już.	
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.	
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.	
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Nie, nie, tego nie słyszałam, panie.	
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Nie wiem, tego nie wiem, nie.	
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe		
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	Brak informacji.	
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	<p><i>Czy obchodzi się we wsi dzień świętego Andrzeja?</i></p> <p>Nie. Te andrzejki tylko na sali, młodzież nieraz robią, młode małżeństwa.</p> <p><i>Ale to dla dzieci, tak? Bo w ten dzień się wróży, żeby sobie przelały ten wosk?</i></p> <p>Nie, nie, tego to ja nie wiem. Chyba nie, a może jakaś w Caritasie, ale tego nie wiem.</p>

2	św. Marcina/11 listopada	<p>Nie, nie ma.</p> <p><i>A piecze się rogale?</i></p> <p>Swoje się piecze. Córka piecze.</p> <p><i>Z czym?</i></p> <p>Marmolada, dżem. Z makiem też – posypane po wierzchu, w środku nie. Marmolada, dżem albo takie coś.</p> <p><i>Pani też piekła rogale?</i></p> <p>No, a czemu nie? Trzeba pomagać, ale człowiek już stary, to nie ma tego drygu. Kiedyś też się robiło.</p>
3	Adwent	<p>ROZPOCZĘCIE ADWENTU</p> <p>Nie.</p> <p>RORATY</p> <p>Jak ksiądz inny był, to były. Przez dwa lata to już nie było.</p> <p><i>Poranne czy wieczorne były te roraty?</i></p> <p>Wieczorne, i ksiądz tam takie różne pisma czytał na kościele, i tego, nie? I dzieciom. I później dawał ksiądz takie obrazki, że kto ile i kto był razem na tych nabożeństwach. Takie nagrody ksiądz dawał, ale tego teraz nie ma.</p> <p><i>A chodziło się z lampionami albo ze świeczkami?</i></p> <p>Tak, się chodziło z lampionami. Nawet teraz niektóre idą, ale to mało jest tego.</p>
4	św. Mikołaja (Mikołajki)	<p>Nie</p> <p><i>Nie? Nie przynosi Mikołaj żadnych prezentów dzieciom?</i></p> <p>Jak były mniejsze, to może przynosił, ale teraz to już wszystko duże, panie.</p> <p><i>Jak to było kiedyś?</i></p> <p>No jak? Kiedyś to Mikołaj był przebrany i pukał do drzwi, i wtedy przynosił te prezenty.</p> <p><i>No, ale to przecież na gwiazdkę, a mówimy o Mikołaju. Nie było takiego zwyczaju, że buty się wystawiało?</i></p> <p>Nie, nie. Tego nie było.</p>
5	Wigilia	<p><i>Jak wygląda u Państwa w domu wigilia?</i></p> <p>No jak? Szykuje się tych potraw w miarę możliwości i stawia się nakrycia, stawia się jedno puste, żeby było dla przybysza</p>

jakiegoś.

A ile potraw?

A to zależy wie pan? Nieraz i się zrobi te 12, ale to i kompot się liczy.

A czy jest zwyczaj, że się sianko pod obrus wkłada?

Tak, zawsze jest.

Czy jest jakaś konkretna pora, o której się zaczyna wieczerzę?

Przeważnie gdzieś tak piąta, szósta godzina.

A czy znany jest zwyczaj, że do kolacji się siada jak pierwsza gwiazda się pojawi?

No też tak można, no. I jest błogosławieństwo, pacierz się odmawia. Przed jedzeniem opłatek, najstarsza osoba dzieli, no.

Tak u nas to jest.

A śpiewa się kolędy?

No pewnie, no panie. Się śpiewa. Czy nawet z radiem, czy tak bez niczego same.

Może mi pani powiedzieć jakie potrawy się najczęściej je?
Pierogi, panie! Z kapustą, grzybami, kluski z makiem i co tam jeszcze jest! Ryba – tradycyjna ta ryba, karp. Śledź jest, ryba w zalewie jest robiona i co więcej, kompoty z suszonego, z owoców. Postne, tylko postne jedzenie.

Kto przynosi prezenty? Jak się mówi na tą osobę?

No gwiazdor, Mikołaj to przychodzi 6. grudnia, tak jak pan mówi.

Jest choinka w domu?

Choinka jest, świeci się choinka. Ja to mam sztuczną, ale jak dzieci, to tam kupią żywą, różnie bywa. W wigilię już jest ubrana, w dzień wigilii tu ubierają, nie? Ale zależy, mogę przed wigilią, bo w wigilię jest najwięcej roboty, wszystkiego.

Jak długo stoi ta choinka?

Do Trzech Króli. Ale jak jest żywa, to oblatuje, no nie da się, Trzech Króli przeważnie.

Czym się ubiera choinkę?

Są te bombki, świeczki – no lampki, żaróweczki takie, no. Co więcej? Różne takie.

Robi się ozdoby własnoręcznie?

		<p>Nie, teraz już nie robią. Dzieci te łańcuchy złote takie, nie? Śnieg taki biały nie? Sztuczne.</p>
6	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	<p><i>Jak spędza się pierwsze i drugie święto? Z rodziną?</i></p> <p>To zależy jak co tego, pewnie że tak. Najwięcej z rodziną. Można i do kogoś, jak dzieci, to się idzie, ale można też zaprosić kogoś, nie?</p>
7	Sylwester/Nowy Rok	<p><i>Jak się spędza albo spędzało Sylwestra?</i></p> <p>No dawniej to było hucznie. Tak.</p> <p><i>Może pani opowiedzieć?</i></p> <p>No zabawa była i bawiło się wszystko ładnie, co więcej?</p> <p><i>Gdzie się odbywały te zabawy?</i></p> <p>No na sali. Nawet teraz tam się odbywa czasem. Młodzież sobie dyskoteki robi, ale już teraz wszystko też, ginie to.</p> <p><i>Czy robiono sobie dowcipy kiedyś?</i></p> <p>Panie, tutaj to jest naród zganiany. Kiedyś centrala była na miejscu, to było inaczej i te tradycje się trzymało. Ja mówię, jak uważam, jak jest.</p>
8	Trzech Króli	<p><i>Czy pisze się na drzwiach K+M+B?</i></p> <p>Tak, tak, jest napisane. Tak jest.</p> <p><i>Czy po wsi chodzili kiedyś królowie?</i></p> <p>Chodzili, chodzili. Szli poprzebierani, śmierć, król, nie? Chodzili po chatach, śpiewali, ludzie wynosili im sami coś.</p> <p><i>A co im przynosili?</i></p> <p>A pieniądze, to jakieś ciasto, czy coś. Po to chodzili właśnie, żeby coś zebrać.</p> <p><i>To młodzież chodziła?</i></p> <p>Tak, tak, ale to nie chodzą już.</p> <p><i>Od dawna nie chodzą?</i></p> <p>No już parę ładnych lat nie chodzą. To się zmienia, panie. Wszystko zanika.</p>
9	Kolędnicy	<p>Nie, nie.</p>
10	MB Gromniczej	<p>Chodzi się do kościoła (...) jest msza zawsze drugiego lutego, gromnice się święci. No i przynosi się do domu światło, żeby się świeciło jasno.</p>

		<p><i>Gdzie się stawia gromnicę?</i></p> <p>A to zależy, jakieś jest miejsce, na szafce czy coś, a później się gasi. Stoi, jak jest burza stawia się, zapala (w oknie).</p>
11	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>Bo ja wiem? Teraz już nie wiem.</p> <p><i>A jak za pani czasów było?</i></p> <p>A to było, była zabawa. Na te święta, nie?</p> <p><i>Jak się na nie mówi?</i></p> <p>Ostatki.</p> <p><i>A w tłusty czwartek piecze się pączki?</i></p> <p>A teraz to nikt już tego... Nie ma takiego czegoś, w domu pączki są zawsze. Robi się pączki.</p>
12	Topienie Marzanny	Brak informacji
13	Środa Popielcowa	<p>Idzie się do kościoła, jest msza. Ksiądz sypie na głowę popiół i „z prochu powstałeś i w proch się obrócisz”.</p> <p><i>Czy jest ścisły post?</i></p> <p>Tak, normalnie! Środa popielcowa, wielki piątek i wigilia! To są te trzy dni najważniejsze postne, ale ja uważam, że każdego piątku jest post. Bo czy człowiek zje, czy nie tej kiełbasy, to ani nie zbiednieje ani się (...) [niewyraźnie nagrane – przyp. bad.], nie?</p> <p>POTRAWY POSTNE</p> <p>Śledź, no bo co więcej? Kartofle w mundurkach się robi. I co więcej?</p> <p><i>A olej?</i></p> <p>No olej normalnie się kupuje w sklepach, bo kiedyś były takie, no na rynkach się kupowało te oleje.</p>
14	Śródpoście	<p>POST</p> <p>Należało się jeden posiłek do syta, a dwa małe, nie? Lekkie. Kiedyś to moja mamusia mówi, że nawet patelnie były posprzątane.</p> <p><i>A szorowano garnki popiołem?</i></p> <p>Było, ja tego nie robiłam, ale słyszałam. Moja teściowa to mówiła, nie? (...)</p> <p>Nie ma zabaw, nie?</p> <p>ŚRÓDPOŚCIE</p>

		<p>W środek postu była środa taka, tak chodzili, co bramki wywalali, okna malowali. Co więcej? Jak kiedyś gospodarze byli i była gospodarka, to potrafili wynieść wóz na dom, albo na stodołę, porozrywali na kawałki, a potem składali na stodole.</p> <p><i>A dlaczego oni tak robili?</i></p> <p>Dla żartu.</p> <p><i>A coś im się dawało?</i></p> <p>A gdzie tam! A wiadomo było, kiedy oni to zrobili?!</p>
15	Niedziela Palmowa	<p><i>Idzie się z palmami do kościoła?</i></p> <p>No idzie się, te baze się niesie, albo są robione, takie kupne, nie? Ale my, to przeważnie dla siebie mamy tych baziów, nie, przystroi się. Idzie się do kościoła, ksiądz poświęci, przynosi się do domu i sobie stawia. Do dziś stoi jeszcze. Na bufecie.</p> <p><i>A czy robi się takie duże palmy?</i></p> <p>Tutaj kiedyś w kościele była taka duża palma, za poprzedniego księdza. Do sufitu taka i miała różne kolory.</p> <p><i>Kto ją wtedy robił?</i></p> <p>A to robili tam na tym, w remizie. Teraz w Caritasie, tam się młodzież schodzi i tam robili, ksiądz, nie? I to była taka duża. W tych starych wioskach, to trzymają tę tradycję, ale tu u nas nie. Raz była taka duża palma.</p>
16	Triduum Paschalne	<p>WIELKI CZWARTEK</p> <p>Jest ustanowienie kapłaństwa, no msza za kapłanów.</p> <p><i>Czy ona wygląda jakoś inaczej?</i></p> <p>Nie, no normalnie, co tam?</p> <p>WIELKI PIĄTEK</p> <p>To „cicha msza” już w ten Wielki Piątek. No, bo ani dzwonki nie dzwonią ani nic, jeno kołatki są, nie? W Wielki Piątek już nie ma mszy, bo on już jest w grobie, nie?</p> <p><i>A czy jakieś adoracje są organizowane?</i></p> <p>Tak, są. Ludzie idą, nie? Gdzieś do 21.-22. są. I następnie o 9. rano na drugi dzień idzie procesja i wtedy jest poświęcenie ognia i wody, nie?</p>
17	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedzie	<p>WIELKA SOBOTA</p> <p>Jest poświęcenie ognia, poświęcenie tej wielkiej świecy – tego paschału. Ksiądz wkłada w tę świecę pięć ran pana Jezusa i</p>

	<p>la Wielkanocna</p>	<p>odmawia tam tego, na każdą tą ranę są takie przysłowia, modlitwy.</p> <p>ŚWIĘCENIE POKARMÓW</p> <p><i>Czy święcenie odbywa się tutaj w kościele?</i></p> <p>Tak w kościele jest, ksiądz przyjeżdża, poświęci.</p> <p><i>Jakie pokarmy się wkłada do koszyka?</i></p> <p>Sól, woda, chleb, pieczywo, kiełbasy, szynka jest. A nie wody się nie wkłada, bo później się bierze.</p> <p><i>Robi się barana z masła?</i></p> <p>Robi się, tak baranka, tak.</p> <p><i>I dzieci przeważnie idą do święconki?</i></p> <p>Tak przeważnie dzieci, a jak nie chcą, to człowiek musi iść sam, nie? Różnie bywa.</p> <p>NIEDZIELA WIELKANOCNA</p> <p>Wtedy się bierze jajko, chrzan na to, pacierz się zmówi i spożywamy wszyscy razem.</p> <p><i>To się dzieli na tyle, ile jest osób to święcone, tak?</i></p> <p>No to sobie leży na talerzu, no i każdy sobie weźmie to jajko, przeważnie z tym chrzaniem.</p> <p><i>Składacie sobie wtedy życzenia?</i></p> <p>A to jeszcze przed, żebyśmy doczekali na drugi rok tego samego, żeby nikt od nas nie odszedł. A jak już odszedł, to żeby przywołać, że o nim pamiętamy.</p> <p>ZAJĄC</p> <p><i>Przychodzi jeszcze zając?</i></p> <p>Już teraz nie, przychodził jak były wnuki małe, jak moje dzieci były małe, pewno. Były tam gniazda, oni tam sobie szukali, no, no.</p> <p><i>Co przynosił zając?</i></p> <p>A to różne były takie, i do szkoły materiały, zabawki, słodczyce, na co dzieci więcej patrzą.</p>
18	<p>Poniedziałek Wielkanocny</p>	<p><i>Czy ludzie się bili wierzbowymi/brzozowymi gałązkami?</i></p> <p>To w lany poniedziałek było, ale to różgami, to już tego nie ma, to ja już nie pamiętam tego, w innych okolicach, to jeszcze są takie tradycje, nie? Tu najwyżej niektórzy mają wodę i jak się</p>

		wychodzi z kościoła to pokropią. I jest dyngus! (...) Jak kiedyś chłopcy jakąś dziewczynę spotkali to pod studnię zaprowadzali i lali, a jak!
19	Zielone Świątki	<p><i>Czy przystrajało się domy?</i></p> <p>No przystraja się cały czas, gałęziami od brzozy, no w kościele też, noszą sobie brzózki do kościoła. I koło domu to samo, przy bramie były przypięte jakieś gałęzie, nie?</p>
20	Boże Ciało	<p>Tak, odbywa się procesja.</p> <p><i>A może pani powiedzieć jak wygląda?</i></p> <p>Cztery ołtarze są.</p> <p><i>Zawsze w tych samych miejscach?</i></p> <p>Nie, zależy od księdza jak i gdzie wyznaczy. Nieraz u sołtysa jest, nieraz nie (...) są cztery i się idzie, ksiądz przy każdym ołtarzu odprawia, nie?</p> <p><i>Kto zajmuje się przygotowaniem ołtarzy?</i></p> <p>Przychodzą sąsiedzi i pomagają jedni drugim, to dla wszystkich jest, nie?</p> <p><i>A te brzózki też się ustawia podczas procesji gdzieś?</i></p> <p>No przy kościele są.</p> <p><i>A ludzie zrywają te gałązki?</i></p> <p>Tak, te gałązki, no. To mówią, że to ochrona jest przed huraganami, przed gradobiciem zboża, czy tam inne takie na pola są.</p> <p><i>Co się więc robi z tymi gałązkami?</i></p> <p>Wsadza się do pola. To jest ochrona! Albo w warzywa, jak ludzie mają działki, żeby to było pod opieką.</p> <p>PROCESJA</p> <p>Tak, sypią, sypią. Księdza prowadzą, baldachim niosą strażaki, ładnie jest, śpiewa się.</p> <p>OKTAWA</p> <p>To się powinno obchodzić cały tydzień, no ale u nas nie ma tego. W czwartek było Boże Ciało, to była procesja, a tak nie tego. Jak inny ksiądz był, to co dzień była msza do czasu, aż do zakończenia oktawy – święcenia wianków i ziół.</p> <p><i>No właśnie chciałem o te wianki podpytać...</i></p> <p>Wianki, to się bukiet z takich ziół zrobiło i się święciło.</p>

		<p><i>Czy takich wianków musiała być konkretna liczba?</i></p> <p>To zależy, bo i dziewięć, no i siedem, nie? I dwanaście nawet.</p> <p><i>A pani ile robiła wianków?</i></p> <p>A ja nie robiłam, nie miałam pojęcia tam. Zrobiłam bukiet z tego i to samo było.</p>
21	św. Jana	<p>U nas nie, bo w Trzciance jest odpust. Na świętego Jana, no.</p> <p><i>Jeździ się na ten odpust do Trzcianki?</i></p> <p>A ja mówię panu, jak kto woli sobie, bo ja tam nie jadę, bo co? Trza być zdrowym człowiekiem i tak to jest, widzi pan wszystko.</p>
22	MB Zielnej	<p>No to tak samo, jest msza i ksiądz ziela święci, nie? Różne warzywa przewaźnie i kłosa różne, i kwiaty, i ziela.</p> <p><i>Robi się jakieś specjalne bukiety z tego?</i></p> <p>Nie, no jakiś tam bukiet się robi i już, nie? I się poświęci, i później stoi.</p> <p><i>Czy jakieś konkretne ziola musze być w tym bukiecie?</i></p> <p>To już są takie różne, tego. I polne kwiaty się zbiera, tego. Bo to ci Matka Boska nie wybiera jaki kwiat, tego, tylko polne mają być, nie?</p> <p><i>Co później robi się z bukietem?</i></p> <p>A stoi sobie. Mówią, że w razie jakiejś burzy, to dobrze w płomień rzucić, że to szczęście i jakaś obrona jest, tego. Tak, tak.</p>
23	MB Siewnej	<p>Mało, mało, czasem to już i mszy nie ma nawet. Ale tak to jest święcenie zboża, nie?</p> <p><i>Czyli tutaj już się to nie odbywa?</i></p> <p>Nie, nie, kiedyś było. Każdy miał w jakimś woreczku, czy w torebce foliowej i ksiądz przeszedł przez kościół i poświęcił.</p> <p><i>I co z tym zbożem się później robiło?</i></p> <p>Rzucano się tam, gdzie było zboże tam na tą kupę i miało do użytku, czy na pole.</p> <p><i>I to się wysiewało?</i></p> <p>Tak, tak.</p>
24	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Brak informacji.

25	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1	Narodziny i chrzest	Nie, nie wiem. To ja już nie wiem.
2	Ślub i wesele	<p>No kiedyś, to na sali tu były wesela robione, bo to jest duża sala. Wszystko się zносиło i było robione. Normalnie, orkiestra była. Msza była, potem na salę wszyscy szli z orkiestrą, orkiestra grała, nie? Tego marsza. A teraz już nie ma tego, wszystko idzie na gotowe, panie. Do miasta. A tamto trzeba było robić, w domu popiec ciasto i mięso, i wszystko przygotować. Tam to tylko podgrzać to, ten rosół, co był gotowany, to wszystko tam, no. I tak było.</p> <p><i>A kiedyś dłużej trwały wesela?</i></p> <p>U nas nie, tylko poprawić na drugi dzień trzeba było.</p> <p>OCZEPINY</p> <p><i>Czy o północy na takim weselu coś się działo?</i></p> <p>No oczepiny! I są oczepiny dalej, ja miałam, bo moja wnuczka wychodziła za mąż. Tam taki muzykant był, co tak umiał przyspiewać, że ojoj! Bardzo ładnie było.</p> <p>POLTER</p> <p><i>Czy jest tradycja organizowania czegoś tydzień wcześniej?</i></p> <p>No, no, no! Kiedyś tego nie było, a teraz robią to. Nie było tego, nie, nie. Kiedyś robili w piątek przed weselem, to teraz tydzień przed, bo wszyscy zmęczeni, panie. A do fryzjera musi młoda iść i goście tak samo, nie? To zrobili tydzień przed. A co więcej mogę panu powiedzieć? Orkiestra gra, panie, jak na weselu.</p> <p><i>Czy thucze się nadal szkło?</i></p> <p>To na ten jak to tam [45polter], biorą butelki i strzelają.</p> <p><i>A kto to później sprząta?</i></p> <p>No młodzi muszą sprzątać! Kto im to posprząta!?</p>
3	Śmierć i pogrzeb	<p><i>Czy zna pani jakieś zwyczaje związane ze śmiercią? Co się robi jak ktoś umrze?</i></p> <p>No musi przyjechać lekarz, zbadanie zwłok jest, nie? Potem</p>

		<p>przyjeżdża z zakładu samochód, wyjeżdżają z trumną i umarłego zabierają i wywożą do kostnicy. Zależy jak jest kolejka na pogrzeb.</p> <p><i>Mieszkańcy gdzie się chowają?</i></p> <p>W Trzciance, tam jest kościół, cmentarz. Komunalny, jest też katolicki cmentarz, ale tam już nie chowają.</p> <p>(na terenie dawnego cmentarza niemieckiego w Trzciance zrobiono podobno boisko)</p> <p><i>Czy mówi się różaniec przy umarłym lub umierającym?</i></p> <p>A jak! Zależy ile leży, nie? Na przykład jak tu zmarł u nas we wsi, to taka tradycja jest, że jak jest ciepło, to się do kościoła idzie i odmawia, a tak to w domu. Do domu ludzie przychodzą i im się daje tego, i rodzina i znajomi razem.</p> <p><i>Jak długo się odmawia różaniec?</i></p> <p>Codziennie, do pogrzebu jedną część. W pogrzeb też się odmawia, zależy ile leży, raz 3 dni, raz 2 leży.</p> <p><i>A czy zachowały się takie stare zwyczaje, żeby zegary stawać lub lustra zasłaniać?</i></p> <p>Robią tak, robią, ale to już wszystko zanika, panie. Stare tradycje już dawno tego, młodzi nie wierzą w to.</p>
4	Inne zjawiska	Brak informacji
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	Brak informacji
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	Brak informacji
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	<p>Nie, nie tego już nie ma.</p> <p><i>A czy był ktoś taki kiedyś?</i></p> <p>Nie, nie pamiętam.</p>

IV. Przejawy religijności tradycyjnej

1	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p>Na początku wsi jest, zaraz tu u mnie. Jak pan wyjdzie to naprzeciw nas.</p> <p><i>Czy znana jest data postawienia tego krzyża?</i></p> <p>Oj, nie wiem, kochany.</p> <p><i>To chociaż w przybliżeniu – po wojnie był stawiany?</i></p> <p>To tak, i był zmieniany – kiedyś był drewniany, a teraz jest, jak mu tam, metalowy. Ale ile lat, to nie wiem, tam B. będą wiedzieć, bo B. ojciec go tam robił.</p> <p><i>Czy znana jest pani intencja postawienia tego krzyża?</i></p> <p>No chyba do wspólnoty on należy, chyba tak. <i>Bo często takie krzyże stawia się, bo coś się w takim miejscu wydarzyło.</i></p> <p>No to, to nie. Nie było.</p> <p><i>A czy pod krzyżem odbywały się kiedyś majowe?</i></p> <p>Tu nie. Nie pamiętam tego, nie było nigdy tego, bo kościół jest na miejscu.</p>
2	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji
3	Święte figury, obrazy, rzeźby	<p>FIGURKI</p> <p>Nie, nie, jedynie to krzyż jest. I koło kościoła jest figurka Matki Boskiej Saletyńskiej, na terenie kościoła, tak. Tą figurkę to chyba ksiądz R. stawiał [informatorka pyta się wnuczki, później wnuczka dowiaduje się, że był to jednak W.T. – M.S.]. Chyba to R. robił tę figurkę, ale to B. będzie wiedziała, a nazwiska nie pamiętam.</p> <p><i>Kiedy ta figurka została postawiona?</i></p> <p>A jest tam data na figurce, można sprawdzić.</p> <p>OBRAZY</p> <p>No w kościele tam jest Pan Jezus Miłosierny, Matka Boska Saletyńska, po jednej i drugiej stronie od tego (ołtarza). A w ołtarzu jest Matka Boska Częstochowska.</p>
4	Miejsca kultu religijnego	Caritas jest. A tu w Nowej Wsi jest, koło remizy strażackiej.
5	Lokalne tradycje pielgrzymowania	A pielgrzymuję do Częstochowy i do Lichenia, no. A tak to

		<p>więcej nigdzie, jak kogoś stać, to dalej sobie wyjedzie.</p> <p><i>A tutaj na terenie gminy/powiatu? Bo w Lubaszcu jest Sanktuarium Matki Boskiej Królowej Rodzin?</i></p> <p>Też jak ktoś chce, można. O co pan pyta – jak wiem, odpowiem.</p>
6	Lokalne odpusty	<p><i>Odpust gdzie się odbywa?</i></p> <p>No u nas się odbywa na Piotra i Pawła. Teraz też będzie odpust i będzie prymicyjna msza tego N. [nowy ksiądz w parafii, pochodzący z Nowej Wsi – przyp. bad.] – on będzie prowadził pierwszą mszę, tak.</p> <p><i>Czy oprócz mszy w taki odpust coś jeszcze się dzieje?</i></p> <p>No, kiedyś się działo, panie. Były kramarze, dla dzieci, a teraz już nie ma nic. To już dawno temu, już nie przyjeżdżają.</p>
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1	Dożynki	<p><i>Czy dożynki były albo są organizowane we wsi?</i></p> <p>A to ja wiem, czy były? Nie pamiętam. No wie pan, nie pamiętam. Teraz sołtys coś wspomina o tych dożynkach, ale to gminne, nie powiatowe na pewno.</p> <p><i>A dawniej te dożynki były? Wiązało się coś z ich obchodzeniem, np. KGW robiło wieńce?</i></p> <p>Robiło, no robiliśmy wieńce. No tośmy robili, wspólnie tak, kobiety z koła gospodyń i żeśmy śmigali do Trzcianki, nie? Bo były nagrody, no to tyle, no więcej, co powiem.</p> <p><i>No np. jak taki wieniec się robiło?</i></p> <p>No jak? To musi być szkielet zrobiony taki, nie? A później kłoskami trzeba ładnie układać i obwiązywać, no żeby to się trzymało, a później jest to ubrane kwiatami (żywe kwiaty) różnymi i na takich kijach jest, no i młodzież niesie we czworo, czy panie starsze. To tak było.</p> <p><i>Z jakiego zboża się robiło?</i></p> <p>Jakie tylko było to zboże, każda tego, każdy [fragment] był z innego zboża, a w środek wstawiało się warzywa, owoce, nie? Takie tam.</p> <p><i>I konkurs był organizowany?</i></p> <p>No i dawali punkty, które miejsce, to tam nagrody były jakieś.</p>
2	Dni gminy/wsi	<p>No nie, renciści jak już, nie? Z Trzcianki przyjeżdżali, bo tam klub rencisty jest, nie? Ale tylko raz chyba było, nie?</p>

		<p><i>A dni wsi się odbywają? Istnieje w ogóle coś takiego?</i></p> <p>No kiedyś było drugie miejsce dla tej wsi nawet, nie? Znaczy, że jako porządek, za „piękno wsi”, czy jakoś tak to było. Drugie miejsce było, no, za takiego sołtysa jeszcze młodego.</p>
3	Lokalne festyny	<p>Kiedyś był tu taki festyn, no ale to trzy lata już. To z Trzcianki przyjeżdżały te z tego, jak to, renciści. To było, renciści przyjeżdżali przeważnie, panie, to B. będzie wszystko wiedziała, panie. Tam raczej takie wierszyki, piosenki śpiewane były, nie? Takie coś, nie?</p>
4	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p><i>Czy była pani członkinią KGW?</i></p> <p>Byłam, córka też była.</p> <p><i>Czy jeszcze aktywne jest to koło?</i></p> <p>Nie, a gdzie tam.</p> <p><i>A do kiedy działało?</i></p> <p>Nie mam pojęcia, z pięć lat temu już będzie, no niech będzie pięć! Ksiądz przychodził i różne zabawy się urządzało, no nie?</p> <p><i>Jakie to były zabawy?</i></p> <p>No to wszystko było załatwiane przez gminę i było na sali wiejskiej. Jak była jakaś okazja to się robiło, organizowali. <i>Specjalizowało się to koło gospodyń w czymś? Gotowały panie?</i></p> <p>Ja nie chodziłam tak, ale była i kuchnia. Jedna pani pokazywała pieczenie, ale to do szkoły chodziliśmy, bo na sali było zimno, to do szkoły.</p>